

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 29.11.2011
Sayı: 123

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İbadet Yerlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

sunulmuştur.

Muharrem İNCE

Yalova MV

Gereğini saygılarımla arz ederim.

M. Akif Hamzasali

Geli Ağbaba

Haydar Akca

Kocaeli

İhsan ÖZKEŞ

İstanbul MV

Dr. Cander Yücer

Tekirdağ MV

Orhan Düzgün

Tokat MV

Celal DİNÇER

İstanbul Milletvekili

Ferit Mevlut

Arlinoğlu

Serpin Tuncel

İst MV

Ah ÖZGÜNDÜZ

İstanbul Milletvekili

Mehmet Hilal Kaplan

Kocaeli

SARUÇ ÖZ

Uşak

Oktaç Ekşi

A. İhsan Kalkavan

Samsun

Mehmet Ali Susam

Hasan Akpol İzzet MV

Özgür

Erhan Benli

İzmir MV

Konise

Malik Eder Özdemir

Sivas MV

Ahmet TOPTAŞ

Afyonkarahisar MV

AYKAN ERDEMİR

Bursa MV

Lalehan Panay

İstanbul

İsmail Aksoy

İzmir

Salih Fındık

Adana MV

Tolga ÇAKIR

Muş

Halil İbrahim

Ramiz Topal

Ankara

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- İnsan Haklarını İmtalane - Milli Eğitim Kültür Genetik ve Spor			
Esas Komisyon	- İşleri			
Tarih:	03.1.2012		E. No: 2/236	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gh.Sek.
TBMM BAŞKANI				

T B M M	
Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü	
29 Kasım 2011	
Numara :	

T. B. M. M.	
GENEL EVRAK VE ARŞİV MÜDÜRLÜĞÜ	
29 Kasım 2011	
No :	54951

✓ Sina KALELİ
Selah + Hın
KARAHMETOĞLU
GİZERON

✓ Nurettin DEMİR
Mırcı MV.
Levent Gök

✓ Ömer Sema ALDİ
Mırcı MV.
Ali Haydar ONER

✓ HALUK KOY
SAMSUN MV.
Gül

✓ Osman Faruk LOĞUN
Adana MV.
Sedef Küçük

✓ Aykut ERDOĞDU
İSTANBUL

✓ Hüseyin ANGÜN
TUNCELİ
HUMR

✓ Sedef Küçük
İSTANBUL

✓ Ergin ÖRNEK
UŞAK ARISTAR

✓ Muharrem İSİK
ERURİYEN

✓ Mehmet Volkan CANALIOĞLU

✓ Emre Trabzon MV.
Tekirdağ MV.

✓ Ayşe Nedime
ANKARA

✓ M. Serdar Soydan
Gonakke MV.

✓ Hamik Harutyan
Balıkesir MV.

✓ Mevlüt Duda
Hatay

✓ Osman Aydın

✓ Binnaz Toprak
İSTANBUL MV
B. Toprak

✓ Melda ONUR
İSTANBUL

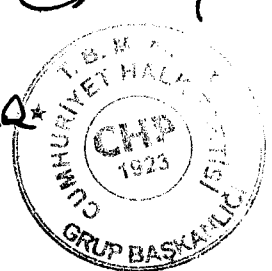
✓ Ayşe Dandoplu
İSTANBUL

✓ Ayhan Gireş

✓ Haluk Eyidoğan

✓ R. Karim Özken
BURDUR MV.

✓ Aylin Nazlıoka
ANKARA

✓ Gülsün Bilgehan
ANK. MV.

✓ [Signature]

✓ S. Altın
Engin ALTAY
Sinop Milletvekili

✓ Osman Taner Kordürk
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

✓ Süleyman Batum
Ehizehir Milletvekili.

✓

✓ Husein Güneş
Kocaeli Mv.

✓

✓ Kemal Özmenekönlü
İzmir Mv.

✓ Ali SARIBAŞ
Çanakkale Mv.

✓

✓ Erdoğan TOPRAK
İST Mv.

✓

✓ Mehmet Ören
İstanbul Milletvekili

✓ Ali Akmal Ömer
Balıkesir Mv.

✓ Mahmut Taner
İST Mv.

✓ R. E. Ergilmez
Hakkarı

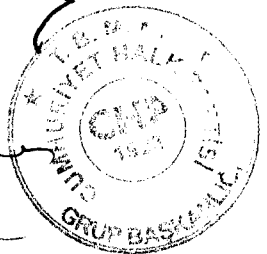
✓ Ali Akmal Köktürk
Zeytinlik

✓

✓ Mehmet S. KESİMOĞLU
K.ELİ Mv.
İzmir Mv.

✓ Faik ÖZTARAK
Tehrikat
İzmir Mv.

✓ E. Ömer Çelik
İzmir Mv.

GEREKÇE:

1982 Anayasası'nın 90. maddesinin son fıkrasında: "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." hükmü yer almaktadır.

Ülkemizin de taraf olduğu uluslararası nitelikte temel hak ve özgürlüklere ilişkin hukuki metinlerden Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarihinde kabul ettiği İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 18. maddesi açıkça şu düzenlemeyi yapmıştır:

"Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır.

Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir."

Yine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 25 Kasım 1981 tarihinde kabul ettiği "Din veya İnanca Dayalı Her Türlü Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılığın Kaldırılması Bildirisi"nin 6. maddesindeki düzenleme şöyledir:

"Bu Bildirgenin 1. maddesi uyarınca ve 1. maddesinin 3. fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, düşünce, vicdan, din ya da inanç özgürlüğü hakkı ötekilerin yanısıra,

- a. Bir din ya da inancın gerekleri uyarınca ibadet ya da toplanma ve bu amaçla ibadet yerleri kurma ve koruma;
- b. Uygun yardım ve insancıl amaçlı kurumlar kurma ve koruma;
- c. Bir din ya da inancın tören ya da törelerine ilişkin araç ya da gereçleri yeterli ölçüde yapma, edinme ya da kullanma;
- d. Bu alanlarda ilgili metinleri yazma, yayınlama ve yayma;
- e. Bir din ya da inancı bu amaçlara uygun yerlerde öğretme;
- f. Bireylerden ve kurumlardan gönüllü maddi ya da başka yardımlar isteme ya da alım;
- g. Herhangi bir din ya da inancın ve standartlarının öngördüğü uygun liderleri yetiştirme, atama, seçme ya da yerini alacak olanı belirleme;

h. Dinin ya da inancın kuralları uyarınca tatil günlerine uyma ve bayram ve törenleri kutlama;

i. Din ve inanç konularında ulusal ve Uluslararası düzeylerde bireylerle ve topluluklarla iletişim kurma ve sürdürme özgürlüklerini içerir.”

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme ya da bilinen ismiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin “Düşünce, Vicdan ve Din Özgürlüğü” başlıklı 9. maddesi şöyledir:

“1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, açıkça veya özel tarzda ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir.

2. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, ancak kamu güvenliğinin, kamu düzenin, genel sağlığın veya ahlakın, ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirlerle ve yasayla sınırlanabilir.”

Yalnızca uluslararası hukuki metinlere değil, 1982 Anayasası'nda da benzer düzenlemeleri görmek olanaklıdır. Anayasanın 10. maddesi “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” diyerek yasa önünde eşitliği hükme bağlamıştır.

Yine Anayasanın 24. maddesi ile de din ve inanç özgürlüğü konusu düzenlenmiş ve “Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî âyin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.” hükmü getirilmiştir.

Hem uluslararası sözleşmeler hem de 1982 Anayasası'nda din, vicdan ve inanç özgürlüğüne dönük yapılan düzenlemelere rağmen, ülkemizdeki uygulamada aksaklıklar olduğu kamuoyunca bilinmektedir. Özellikle ülkemizdeki Alevilerin, kendi ibadet yerleri olan “Cemlevleri”nin yasal statülerinin olmaması nedeniyle inanç ve ibadetlerini yaşamaları konusunda 21. yüzyılda olmamıza rağmen hâlâ ciddi sıkıntıları sürmektedir.

Alevi yurttaşlarımızın inanç ve ibadetlerini yaşamalarına ilişkin mevcut sorunları uluslararası kuruluşların gündemine alınarak tartışılmakta, Avrupa Birliği (AB) İlerleme Raporlarında ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında bu sorunlar ülkemizin altına imza attığı uluslararası sözleşmelerle korunan “din ve inanç hürriyeti hakkının” ihlali olarak görülmektedir. Bu durum ülkemizin uluslararası arenada imajına ciddi zararlar vermektedir.

Alevi yurttaşlarımızın inanç ve ibadetlerini yerine getirdiği Cemevlerinin bir ibadet yeri olarak tanınmaması; Anayasanın gerek 24. maddesine ve gerekse 90. maddesine aykırı olduğu gibi, iç hukukumuzun üstünde yer alan insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelere de aykırıdır.

Ülkemizin birliği, vatanın bütünlüğü ile hiçbir sorunu olmayan, vatani borcunu yerine getirip vergisini ödeyen Alevilerin, yüzlerce yıldır ibadetlerini yaptıkları yer olan ve hâlihazırda binlercesi faaliyette bulunan Cemevlerinin yasal statüsünün belirlenmesi yoluyla yaşanan sorunlarına çözüm getirilmesi ve mevzuatımızda yer alan ve içeriği muğlak olan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagogların” anlaşılması yoluyla muğlaklığın giderilmesi zarureti doğmuştur.

Mevzuatımızda bugüne kadar yapılan düzenlemelerde “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadeleri bir açıklık taşımadığı için Alevilerin ibadet yeri olan Cemevlerinin idare tarafından bu statünün dışında tutulduğu görülmektedir. Uygulamada doğan bu sorunun önüne geçebilmek amacıyla İbadet Yerlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

Hazırlanan yasa teklifi ile mevzuatımızda yer alan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden; “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagogların” anlaşılması ve bu yolla kavram kargaşasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, yürürlükte bulunan tüzük ve yönetmeliklerde geçen “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadeleri, hazırlanan yasa teklifinin yasalaşmasından sonra, en geç 4 ay içinde “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar” olarak değiştirilerek, ülkemizin de onayladığı uluslararası sözleşmelerde yer alan “düşünce, vicdan ve din özgürlüğü” hakkının yaşama geçirilmesi ve Alevilerin yıllardır uğradığı mağduriyetin giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ:

MADDE 1- Mevzuatımızda yer alan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinin muğlak olmasından dolayı; ülkemizde yaşayan Semavi dinlere mensup Müslüman, Hristiyan ve Musevilerin ibadet yerlerinin net olarak belirlenmesi için “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagogların” anlaşılması, bu yolla özellikle Alevi yurttaşların evrensel insan hakları hukuku doğrultusunda, inanç ve ibadetleri konusunda yaşadıkları sıkıntı ve mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 4 ay içinde yürürlükte olan tüzük ve yönetmeliklerde kanuna uygun gerekli değişikliklerin yapılarak mevzuat birliği sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

İBADET YERLERİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Geçmişten beri ülkemizde yaşayan Semavi dinlere mensup olanların inançları doğrultusunda ibadetlerini yerine getirdikleri mekanlar olan Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar ibadethane olarak adlandırılır.

Yürürlükte bulunan mevzuatta yer alan “ibadethane”, “ibadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden; Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar anlaşılır.

MADDE 2- Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 4 ay içinde yürürlükte olan tüzük ve yönetmeliklerde kanuna uygun gerekli değişiklikler yapılır.

MADDE 3- Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Habip KOCAMAN
Kanunlar ve Kararlar
Başkanı

